ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

12 ශ්‍රේණිය

නිපුණතාව - 2

ව්‍යාපාර පරිසරයට අනු ගතවීම සඳහා ව්‍යාපාර, සමාජයීය වගකීම් හා ආචාරධර්ම

පටුන

නිපුණතා මට්ටම	පාඩම	පිටු අංකය
2. 1	ව්‍යාපාර විසින් සමාජයීය වගකීම් ඉටු කිරීමේ වැදගත්කම අගයයි.	3 - 7
2. 2	පරිසර හිතකාමී ලෙස කටයුතු කරමින් තිරසර සංවර්ධනයට ව්‍යාපාර දායක වන ආකාරය අගයයි.	7 - 14
2. 3	ව්‍යාපාරවල සාර්ථකත්වය සඳහා ආචාරධර්ම පද්ධතියක අවශ්‍යතාව තහවුරු කරයි.	14– 16
	පුනරීක්ෂණ	17

අන්තර්ගතය සැකසීම :- **බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත**

පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

සමාජයීය වගකීම් හැඳින්වීම.

මුල් කාලයේ දී එනම් 21 සියවසට පෙර ව්‍යාපාර සැලකිල්ල දැක්වූවේ තම අයිතිකරුවන්ට ලාභ ලබාදීම කෙරෙහිය. එහෙත් 21 වැනි සියවසේ ආරම්භයේ දී අයිතිකරුවන්ට ලාභ ඉපයීම යන සංකල්පයෙන් බැහැරව ව්‍යාපාර කෙරෙහි උනනන්දුවක් දක්වන අනෙකුත් පාර්ශව වලටද ප්‍රතිලාභ ලබාදිය යුතුය යන සංකල්පය සමාජයේ ස්ථාපිත විය.

තවද කාර්මීකරණය, නව තාක්ෂණය වර්ධනය ,විද්‍යුත් ව්‍යාපාර, ගෝලීයකරණය, බහු ජාතික සමාගම් බිහිවීමත් ඒවායේ ක්‍රියාකාරිත්වය ව්‍යාපාර කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව මෙන්ම පොදුවේ සමාජයට අහිතකර ලෙස බලපෑම් කිරීමත් නිසා සමාජය තුළින්ම ව්‍යාපාර වල සමාජ වගකීම පිළිබඳ අවශ්‍යතාව හා වැදගත්කම මතුවන්නට විය.

ව්‍යාපාර හා සම්බන්ධ සියලුම උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ට උපරිම අයුරින් සාධාරණයක් ඉටු වන ආකාරයට කටයුතු කිරීම සමාජයීය වගකීම වේ.

ව්‍යාපාරයක සමාජ වගකීම් සංකල්පය පිළිබඳ විවිධ නිර්වචන ඉදිරිපත් වී ඇත.

"සමස්ත සමාජයේ සහ ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේත්, සේවකයින්ගේ හා ඔවුන්ගේ පවුල්වලත් ජීවන තත්ත්වය නංවාලීමට සහ රටේ ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වන බවට හා සදාචාරාත්මකව හැසිරෙන බවට ව්‍යාපාරවල අඛණ්ඩ කැපවීම ව්‍යාපාරයන්හි සමාජයීය වගකීමයි."

World business council for sustainable development

"සමාජය තුළ ධනාත්මක බලපෑමක් ජනිත කිරීමට ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලිය කළමනාකරණය කරන්නේ කෙසේද? යන්න පිළිබඳ වූ අදහසකි, සමාජයීය වගකීම ."

Mallon Baker

"ගනුදෙනුකරුවන්, සේවකයින්, සමාජය, රජය හා පරිසරය ආදී සියලු ම උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ට සාධාරණ ලෙස කටයුතු කරමින් කොටස් හිමියන්ට උපරිම අගයක් බිහි කර දීම සමාජයීය වගකීම වේ."

Narayan Murthy

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

- ව්‍යාපාර සමාජයීය වගකීම පිළිබඳව විවිධ රටවල් විසින් ද නිර්වචන ඉදිරිපත් කර ඇත

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය (USA)

"සිය ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳවත්, එමගින් සමාජයට ඇති වන බලපෑම් පිළිබඳවත් පෞද්ගලිකව ම ව්‍යාපාර වගකීම සමාජයීය වගකීමයි."

පිලිපීනය

"ව්‍යාපාර, සමාජයට ආපසු දෙන දෑ" සමාජයීය වගකීමයි. "

- ව්‍යාපාර සමාජයීය වගකීම් ඉටු කිරීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ දැඩි අවධානයක් වර්තමානයේ වර්ධනය වී ඇත.

- ව්‍යාපාර කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ට හා පොදුවේ සමාජයට බලපෑම් කරන බලවේග කිහිපයක් වර්ධනය වෙමින් පවතී.

නිදසුන් :-

- ව්‍යාපාර තරඟය
- ගෝලීයකරණය
- විද්‍යුත් ව්‍යාපාර
- පරිසර දූෂණය

ව්‍යාපාරවලින් සමාජයීය වගකීම් ඉටු විය යුතු ප්‍රධාන පාර්ශ්ව කිහිපයකි.

නිදසුන් :-

- ගනුදෙනුකරුවන්
- සේවකයින්
- අයිතිකරුවන්
- සමාජය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

පහත සඳහන් රූප සටහනෙහි දැක්වෙන පරිදි, එක් එක් පාර්ශ්වය වෙත ව්‍යාපාර සමාජයීය වගකීම ඉටු විය.

.

ගනුදෙනුකරුවන්

සාධාරණ වීම.

හානි අවම කිරීම.

අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම.

සේවකයින්

සමානාත්මතාවය

මානවසේවක සම්බන්ධතා

වෘත්තීය ආරක්ෂාව

සෞඛ්‍ය පහසුකම්

ව්‍යාපාරය

අයිතිකරුවන්

සාධාරණ ඉපැයීම ලබා දීම.

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්කර දීම.

කාර්යක්ෂමව හා අවංක ලෙස කළමනාකරණ කටයුතු මෙහයවීම

සමාජය

රැකියා නියුක්තිය දායක වීම

බදු ගෙවීම නො පිරිහෙලා ඉටු කිරීම

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

ප්‍රජා සත්කාරක සේවා

හරිත නිෂ්පාදනය

පරිසර හිතකාමී ලෙස කටයුතු කිරීම

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

එම එක් එක් පාර්ශව වෙත ව්‍යපාර විසින් ඉටු කල යුතු සමාජීය වගකීම් වෙන් වෙන් වශයෙන් ඉදිරිපත් කල හැකිය.

සියළුම පාර්ශ්වයන්ගෙන් අපේක්ෂා ඉටුවන ආකාරයට සාමාජීය වගකීම් ඉටුව කිරීමට පෙළඹවීය යුතුය.

නිදසුන්:

- ගනුදෙනු කරුවන්ට සමාජීය වගකීම් ඉටු කිරීමේදී එනම් හානි අවම වන ගුණාත්මක භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් සධාරණ මිලට ලබා දීමේ දී සේවකයින්ට ඔවුන්ගේ වෘත්තීය අයිතිවාසිකම් හා අනෙකුත් පහසුකම් ලබා දීම, අයිතිකරුවන්ට ප්‍රමාණවත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්කර දීම මෙන්ම සමාජයට පරිසර හිතකාමී ලෙස කටයුතු කිරීම මගින් අනෙකුත් පාර්ශව වෙත ද අවාසිදායක තත්වයක් ඇති නොවී සෑම පාර්ශ්වයකම අපේක්ෂා ඉටු කල යුතුය.
- අයිතිකරුවන්ගේ සමාජීය ය වගකීම් ආරක්ෂා කිරීමේදී එනම් ඔවුන්ට සාධාරණ ඉපැයීමක් / ලාභයක් අත්කර දීමේදී අනෙක් පාර්ශව වල එනම් ගනුදෙනුකරුවන්ට සධාරණ මිලට භාණ්ඩ ලබා දීම . සමාජයට ප්‍රජා සත්කාර සේවා ලබා දීමද සේවකයින්ගේ වෘත්තීය අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා අනෙකුත් පහසුකම් සැලසීම ද මගින් ඒ ඒ පාර්ශවයේ සමාජීය වගකීමද ආරක්ෂා විය යුතුය.
- සමාජ වගකීම් ඉටුකිරීමෙන් ව්‍යාපාරයන්ට අත්වන ප්‍රතිලාභ
    * ව්‍යාපාරයේ පැවැත්ම තහවුරු වීම.
    * ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිරූපය/ කීර්ති නාමය වර්ධනය වීම.
    * ව්‍යාපාරය පිළිබඳ විශ්වාසනීත්වය තහවුරු වීම.
    * ගනුදෙනු කරුවන් තෘප්තිමත් කල හැක.
    * ව්‍යාපාරයේ අරමුණු හා පරමාර්ථ කරා පහසුවෙන් ළඟාවිය හැකි වීම.
- එක්සත් ජාතින්ගේ සංවිධානය (UNO) විසින් සමාජ වගකීම ලෙස ප්‍රමුඛතාවය දියයුතු අංශ 4 ක් දක්වාඇත.
    * මානව අයිතීන්
    * සේවක අයිතීන්
    * පරිසර ආරක්ෂාව
    * ප්‍රජා සේවා

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

ව්‍යාපාර සමාජ වගකීම ඉටු කරන බව පෙන්නුම් කිරීමට යොදා ගන්නා උපාය මාර්ග.

- වාර්තා කිරීම. (ආයතනයේ තොරතුර ප්‍රසිද්ධ කිරීම .බෝහෝවිට මෙය නිතිමය අවශ්‍යතාවයක් ලෙසද ලබා දේ.)
- විනිවිදභාවය (එනම් යහපාලනක් සඳහා කරන දේ කියන බව සහ කියන දේ කරන බව)
- මූල ධර්ම (පිළිගත් ප්‍රතිපත්ති රාමුවකට අනුව කටයුතු කිරීම.)
- සංකේත (ආයතනයේ උසස් බව,අන් අයට ගරු කිරීම වැනි දේ පිළිබිබු වේ.)
- වගවීම (තමන් කරන කටයුතු සඳහා වගකීම් දරා ගැනීමට ඇති බැදීම)
- සත්‍යාපනය (තම කටයුතු සොයැ බැලීම තුළින් ඒවා විමර්ශනය.)

2. 2 පරිසර හිතකාමී ලෙස කටයුතු කරමින් තිරසර සංවර්ධනයට ව්‍යාපාර දායකවන ආකාරය අගයයි.

තිරසර සංවර්ධනය යනු,

"Sustainable development is development which meet. the needs of the present, without compromising the ability future generations to meet their own needs"

World Commission of Environment and Development

"තිරසර සංවර්ධනය යනු, අනාගත පරම්පරාවේ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ඇති අයිතිය උල්ලංඝනය නොකරමින් වර්තමාන අවශ්‍යතා ලඟා කර ගන්නා වූ සංවර්ධනයයි."

තිරසර සංවර්ධනය ගොඩනැගී ඇත්තේ සමාන වැදගත්කමක් ඇති කුළුණු තුනක් මත ය. ඒවා නම්,

1. ආර්ථික තිරසර සංවර්ධනය (Economic Sustainable Development)
2. පරිසර තිරසර ආරක්ෂණය (Environment Sustainable Protection)
3. සමාජ තිරසර සංවර්ධනය (Social Sustainable Development)

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

තිරසර සංවර්ධන සංකල්පය

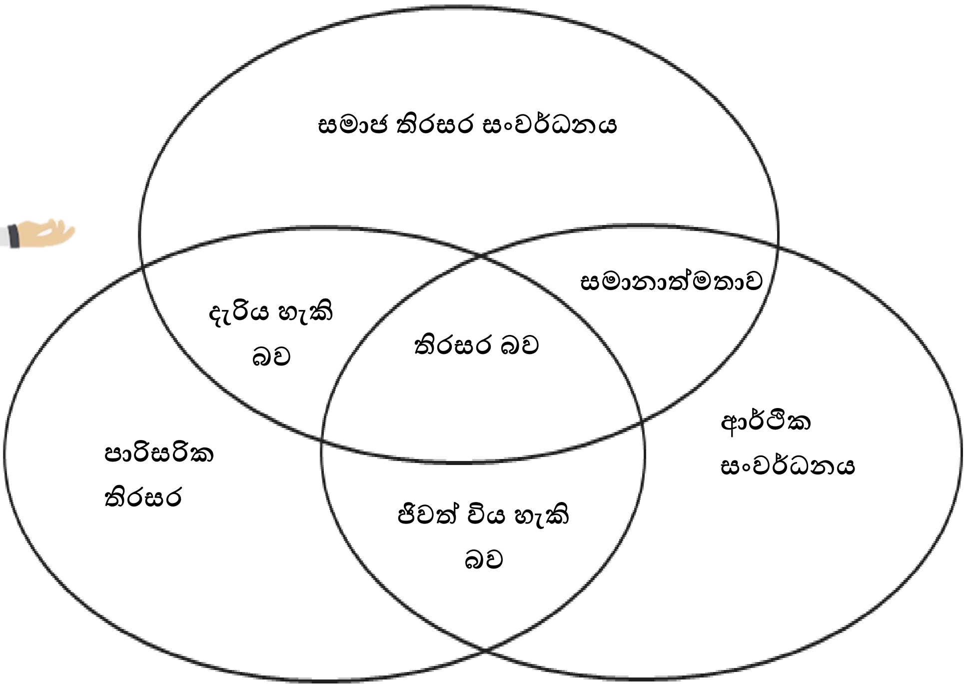

ආර්ථික තිරසර සංවර්ධනය

සාම්ප්‍රදායික ව ආර්ථික වර්ධනය යනු, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනයයි. තිරසර ආර්ථික සංවර්ධනයේ දී සම්පත් පරිභෝජනය අඩු කර, ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීම මඟින් මානව සුභසාධනය ඉහළ නැංවීම අපේක්ෂා කෙරේ. ලෝකය පුරා සිටින ජනතාවගේ දුප්පත්කම නැති කිරීම, උසස් ජීවන තත්ත්වයක් තහවුරු කිරීම මඟින් වර්තමාන හා අනාගත පරම්පරාවේ සෞභාග්‍ය හා ආරක්ෂාව සැලසීම හා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදී ධනය උපයමින් හොඳ ජීවන තත්ත්වයක් ලැබීමට ජනතාව බලවත්ත කිරීම මෙහි දී වැදගත් වේ. තරඟකාරී වෙළෙඳපොළ මේ සඳහා වැදගත් වන අතර සැම දෙනාටම දැරිය හැකි මිලකට පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන බිහි කිරීම තුළින් තිරසර ආර්ථික සංවර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ.

අන්තර්ගතය සැකසීම :- බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත
පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

ව්‍යාපාරයක් ආර්ථික තිරසර බව වෙනුවෙන් කටයුතු කරන විට අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු

- ආර්ථික වර්ධනය හා ස්ථායීතාව
- කාර්යක්ෂමතාව (සම්පත් භාවිතය)
- තරඟකාරීත්වය (සාධාරණව)
- නිෂ්පාදනය හා පරිභෝජනය
- සේවා නියුක්තිය
- අන්තර්ජාතික වෙළෙඳාම

ව්‍යාපාරයකට ආර්ථික තිරසර බව තහවුරු කිරීම සඳහා ගත හැකි ක්‍රියා මාර්ග

- රැකියා නිර්මාණය
- කුසලතා බල ගැන්වීම
- සම්පත් කාර්යක්ෂම ව භාවිතය
- ප්‍රාග්ධනය කාර්යක්ෂම ව භාවිතය
- අවදානම් කළමනාකරණය
- ආර්ථික වර්ධනය බලගැන්වීම
- පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ප්‍රතිලාභ වර්ධනය
- දේශීය ආර්ථිකය වර්ධනය සඳහා ආයෝජනය
- නවෝත්පාදන හඳුන්වා දීම.
- තාක්ෂණය දියුණු කිරීම.
- ආර්ථිකයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයට දායක වීම.
- සේවක සුභසාධනය
- හුවමාරුව හා ගනුදෙනු ක්‍රියාවලිය දියුණු කිරීම.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය දිරිගැන්වීම.

අන්තර්ගතය සැකසීම :- බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත
පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය
Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

පරිසර තිරසර ආරක්ෂණය :

පෘථිවි ගෝලය තුළ අපට ඇත්තේ සීමිත ප්‍රමාණයකි. පෘථිවි තලයේ ජීවත්වන සියලු දෙනාටම පිරිසිදු වාතය, ජලය, වාසය කිරීමට සුදුසු භූමියක් මෙන් ම ප්‍රමාණවත් ආහාර නිපදවා ගැනීමට සාරවත් වූ පොළවක් ද පැවතිය යුතුය.

මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා වන වාතය, ජලය, ආහාර හා නිවාස යනාදිය ගුණාත්මකභාවයෙන් පැවතීම හා ඒවා ආරක්ෂා කර ගනිමින් පවත්වාගෙන යාම මඟින් මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා සපුරාලීම පරිසර තිරසර ආරක්ෂණයෙන් අපේක්ෂා කෙරේ.

පරිසර තිරසර ආරක්ෂණයේ දී ස්වභාවික පරිසරය නො නසා ඵලදායී වෙනස්කම් කිරීම කරනුයේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳ ව සැලකිලිමත් වී අනාගත පරපුර වෙනුවෙන් ගෝලීය පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන මානව ක්‍රියාකාරකම් අපේක්ෂා කෙරේ. එනම් වර්තමානයේ මතුව ඇති ගෝලීය උෂ්ණත්වය වැඩි වීම, වනාන්තර විනාශය, සාගරවල සීමාව ඉක්මවා මසුන් මැරීම වැනි අහිතකර ප්‍රතිඵල ගැන අවධානය යොමු විය යුතුය.

මිනිස් අවශ්‍යතා සපරාලීම සඳහා ස්වභාවික සම්පත් පරිසරයෙන් උකහා ගත යුතුය. මෙහි දී නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කළ නොහැකි ස්වභාවික සම්පත් නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට ස්වභාව ධර්මයට ඇති හැකියාවට වඩා අඩු වේගයකින් මිනිසා විසින් පාරිභෝජනය කිරීම මඟින් පාරිසරික තිරසර බව ආරක්ෂා කළ හැකි වේ.

පාරිසරික තිරසර බව සඳහා ව්‍යාපාරවල දායකත්වය :

පාරිසරික තිරසර සංවර්ධනය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ව්‍යාපාර කටයුතු කරන විට විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු

- සම්පත් පරිභෝජනය.
- අමුද්‍රව්‍ය හා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය.
- අවදානම් කළමනාකරණය.
- ස්වභාවික හා සංස්කෘතික උරුමයන් සුරැකීම .

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

ව්‍යාපාරයකට පාරිසරක තිරසර බව තහවුරු කිරීමට කළ හැකි ක්‍රියාකාරකම්

- පරිසර හිතකාමී දෑ මිලට ගැනීම.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී අමුද්‍රව්‍ය, බල ශක්තිය, ජලය වැනි සම්පත් සුරකිමින් කටයුතු කිරීම.
- අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ දී 3R , 4R , 5R සංකල්ප භාවිතය.
- පරිසර හිතකාමී ප්‍රවාහන ක්‍රම භාවිතය
- අන්තරාකාරී ද්‍රව්‍ය සුරක්ෂිත ව භාවිත කිරීම.
- ජලය, වාතය හා පස දූෂණය අඩු කිරීම.
- ජෛව විවිධත්වය රැකීමට කටයුතු කිරීම.
- පාරිසරික නීතිරීතිවලට අනුගතව කටයුතු කිරීම.
- පරිසරය සංරක්ෂණය/ පරිසර හිතකාමී කටයුතුවල දී රජය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන සමඟ එක් ව කටයුතු කිරීම.
- සූර්ය ශක්තිය වැනි පරිසර හිතකාමී බලශක්ති භාවිතය.

සමාජ තිරසර සංවර්ධනය

තිරසර අනාගතයක් තහවුරු කිරීමට නම් ජනතාවගේ අවශ්‍යතා හා වුවමනා සමානව/ සාධාරණ ව ඔවුන්ට සපුරා ගත හැකි විය යුතුය. එනම් මිනිස් අවශ්‍යතා හා වුවමනා ඉහළ ප්‍රමිතියකින් යුතුව ලඟා කර ගත හැකි විය යුතු අතර ම, අන් අයගේ එම අයිතිය දූෂ්‍ය කිරීම හෝ උල්ලංඝනය කිරීම නොවිය යුතුය. සමාජ තිරසර සංවර්ධනයේ දී මෙම තත්ත්වය තහවුරු කිරීමට සමානාත්මතාව, සමාජ ප්‍රාග්ධනය, සමාජ ඒකාබද්ධතාව, ප්‍රජා සහභාගීත්වය හා සංවර්ධනය, මානව හිමිකම්, සමාජ වගකීම්, සමාජ සාධාරණත්වය සමාජයේ සෑම පුද්ගලයෙකුටම ලබා දීම කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීම අවධාරණය කෙරේ.

එහි දී අනාගත පරම්පරාවේ අවශ්‍යතා උල්ලංඝනය නොවන පරිදි වර්තමාන ජනතාවගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම මඟින් මානව සංවර්ධනය ඇති කිරීම සමාජ තිරසර සංවර්ධනයෙන් අපේක්ෂා කෙරේ.

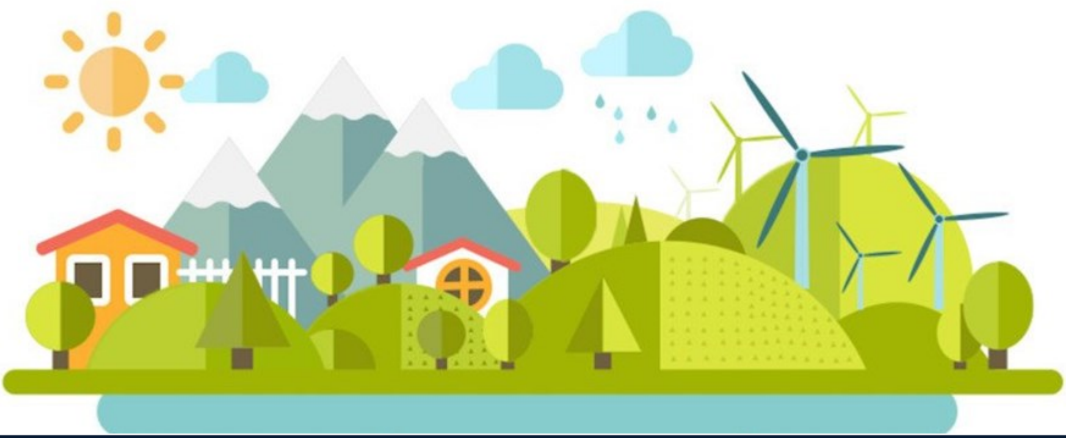

අන්තර්ගතය සැකසීම :- බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත

පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

සමාජ හා සංස්කෘතික තිරසර බව සඳහා ව්‍යාපාරවල දායකත්වය

ව්‍යාපාර ආයතන සමාජ හා සංස්කෘතික තිරසර බව තහවුරු කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීමේ දී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු

- ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීම.
- ජනතාවට සමාන අවස්ථා සැපයීම.
- සමාජ ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම.
- ජාත්‍යන්තර සහභාගිත්වය ලබා ගැනීම.
- මානව ප්‍රාග්ධනය නඩත්තු කිරීම.
- දේශීය සංස්කෘතිය, සම්ප්‍රදායන් හා සිරිත් විරිත් ආරක්ෂා කිරීම.
- සංස්කෘතික පරිසරය සුරැකීම.
- දුගී බව අවම කිරීමට කටයුතු කිරීම (දිළිඳු ප්‍රජාව)
- සේවක සබඳතා

ව්‍යාපාරයකට සමාජ හා සංස්කෘතික තිරසර බව තහවුරු කිරීම සඳහා ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග

- මානව විවිධත්වයට ගරු කරමින් කටයුතු කිරීම.
- මානව අයිතිවාසිකම් සුරැකීමට දායක වීම.
- සමානාත්මතාවෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම හා සම අවස්ථා සැපයීම.
- අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, ප්‍රවාහනය ආදී අත්‍යාවශ්‍ය පහසුකම් සඳහා දායක වීම.
- සමාජ රක්ෂණ කටයුතුවලට දායක වීම.
- සංස්කෘතික විවිධත්වය ගරු කිරීම හා සුරැකීමට දායක වීම
- නීතිය හා සාමය සුරැකීමට දායක වීම.

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

තිරසර සංවර්ධනය සඳහා ව්‍යාපාරවල නූතන භාවිත : තිරසර බව සඳහා වූ 4R සංකල්පය

නූතන සමාජයේ නිෂ්පාදන හා පරිභෝජන ක්‍රියාකාරකම් නිසා දිනකට දැරිය නොහැකි ප්‍රමාණයකින් අපද්‍රව්‍ය එකතු වීම ගෝලීය ප්‍රශ්නයක් බවට පත්ව ඇත. එබැවින් නිෂ්පාදනයේ දී, පරිභෝජනයේ දී හා අප ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ දී 4ඍ සංකල්පය භාවිතය තුළින් තිරසර සංවර්ධනයක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට උත්සාහ ගැනීම ලෝක මට්ටමින් අවධානයට යොමු ව ඇත. එම 4ඍ නියෝජනය කරන්නේ,

Recycle	ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම.
Reuse	නැවත නැවත භාවිත කිරීම.
Reduce	භාවිතය අඩු කිරීම.
Replace	නැවත ස්ථාපිත කිරීම යන සංකල්ප ය.

ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම (Recycle)

මෙහි දී අපද්‍රව්‍ය වෙන් කොට වෙනත් භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කළ හැකි ද්‍රව්‍යයක් බවට පත් කිරීම සිදු වේ. මෙහි දී ද්‍රව්‍යවල පවතින භෞතික තත්ත්වය වෙනස් කිරීමට ලක් කෙරේ. ප්‍රතිචක්‍රීකරණය දෙආකාරයකට නිමැවුම් ලැබෙන සේ සිදු කළ හැකිය.

අඩු වටිනාකමක් ඇති අමු ද්‍රව්‍ය ඉහළ වටිනාකමක් ඇති නිෂ්පාදිත බවට පත් කිරීම. (Upcycle)

නිදසුන් :- පිදුරුවලින් කඩදාසි නිෂ්පාදය කිරීම.

ඉහළ වටිනාකමක් ඇති නිෂ්පාදිත අඩු වටිනාකමක් ඇති අමුද්‍රව්‍ය බවට පත් කිරීම (Low Cycle)

නිදසුන් :- ජපානය භාවිතයෙන් ඉවත් කරන වාහන තලා යකඩ බවට පත් කිරීම.

නැවත නැවත භාවිත කිරීම (Reuse)

නිෂ්පාදන කාර්යයේ දී හෝ පරිභෝජන කාර්යයේ දී නැවත නැවත භාවිත කළ හැකි දේ යොදා ගැනීම මින් අදහස් කෙරේ.

නිදසුන් :- කෑම ඔතන පොලිතීන් ෂීට් (Lunch Sheet) වෙනුවට කෑම පෙට්ටි (Lunch Boxes) භාවිතය.

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

භාවිතය අඩු කිරීම (Reduce)

මින් අදහස් කරන්නේ පරිසරයට මුදා හරින අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය අඩු කිරීමයි. නිෂ්පාදනය හෝ පරිභෝජනය සඳහා යොදා ගන්නා ද්‍රව්‍යවලින් ඉවත ලන ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය අඩු කිරීමෙන් මෙම කාර්ය පහසු වේ. එසේ ම පරිසරයට අහිතකර දේ භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීම, භාවිතය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම, භාවිත නොකර සිටීම මඟින් තිරසර සංවර්ධනයට දායක විය හැකිය.

නිදසුන් :- භාණ්ඩයක ඇසුරුම සඳහා දිරාපත් නොවන පොලිතීන් භාවිත නො කර සිටීම. පානීය ජලය ප්ලාස්ටික් ඇසුරුම්වල නොදැමීම.

නැවත ස්ථාපිත කිරීම (Replace)

නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා භාවිත කරන ස්වභාවික සම්පත්වලින් නැවත ස්ථාපිත කළ හැකි සම්පත් නැවත පරිසරය තුළ ස්ථාපිත කිරීම මෙයින් අදහස් වේ.

නිදසුන් :- වනයේ දැව අමුද්‍රව්‍ය ලෙස භාවිත කරන ආයතනයක් වන වගා ව්‍යාපෘති ඇරඹීම.

මත්ස්‍ය කර්මාන්තයේ යෙදෙන ව්‍යාපාර මත්ස්‍ය සංවර්ධනය කිරීම.

ව්‍යාපාර කටයතු වල අහිතකර බලපෑම් -

- වැඩි ලාභ අපේක්ෂාවෙන් ගුණත්වයෙන් අඩු භාණ්ඩ අපනයනය කිරීම.
- දැඩි තරඟකාරීත්වය තුළ පාරිභෝගිකයින් රැවටීම.
- සේවක සුභසාධනය පිළිබඳ නැඹුරුව අඩු වීම.
- ස්වාභාවික සම්පත් අපතේ යන පරිදි නිෂ්පාදන කටයුතු කිරීම.
- අප රටේ සමාජ සංස්කෘතියට නොගැලපෙන වෙළෙඳ දැන්වීම නිර්මාණය කිරීම.
- පරිසර දූෂණය වන පරිදි අපද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම.

අන්තර්ගතය සැකසීම :- බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත

පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

2. 3 ව්‍යාපාර වල සාර්ථකත්වය සඳහා ආචාරධර්ම පද්ධතියක අවශ්‍යතාව තහුවරු කරයි.

ආචාරධර්ම හැඳින්වීම

ව්‍යාපාර තමන් සමඟ කටයුතු කරන සියලු පාර්ශ්වවලට යහපතක් සිදු වන ආකාරයට හොඳ නරක පිළිබඳ අවබෝධයෙන් කටයුතු කිරීම, ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම ලෙස හැඳින්වීය හැකිය.

ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම පිළිපැදීමේ වැදගත්කම.

- ගුණාත්මක භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීම තුළින් ගනුදෙනුකරුවන්ට සාධාරණය ඉටු වන අතර එමඟින් ව්‍යාපාර පිළිබඳ ඔවුන්ගේ විශ්වාසය ඉහළ යාම.
- අලෙවිකරණයට අදාළ ආචාර ධර්ම පිළිපැදීම තුළින් ව්‍යාපාරයේ පැවැත්ම තහවුරු වීම සහ තරඟකාරීත්වයට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දිය හැකි වීම.
- ගිණුම්කරණ කටයුතුවලට අදාළ ආචාරධර්ම පිළිපැදීමෙන් ව්‍යාපාරය තුළ සිදු විය හැකි මූල්‍ය අක්‍රමිකතා, විෂමාචාර පිටු දැකීම තුළින් විශ්වාසය තහවුරු වීම.
- සේව්‍ය සේවක අයිතීන් හා යුතුකම් සුරකින ආචාර ධර්ම තුළින් සේවකයින්ට ජාති, කුල, ආගම් හෝ ස්ත්‍රී/පුරුෂ ආදී වශයෙන් සිදු වන අසාධාරණකම් සිදු නොවීමෙන් මනා මානව සම්පත් කළමනාකරණයක් සිදු වීම.
- ආයතනයේ කීර්ති නාමය ඉහළ යාම.

ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ගොඩනැගීමේ දී පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ ව සැලකිලිමත් විය යුතුය.

- ව්‍යාපාරය
- ගනුදෙනුකරු
- සේවකයා
- තරඟකරුවන්
- සමාජ සංස්කෘතිය
- සංවිධාන සංස්කෘතිය
- ප්‍රායෝගික බව

අන්තර්ගතය සැකසීම :- බස්නාහිර පළාත , සබරගමුව පළාත

පරිගණක පිටු සැකසීම :- T.M.G. දුලාන් සංජීව , නු/ ගාමිණී මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය , නුවරඑළිය

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

ව්‍යාපාරය :

ව්‍යාපාරයේ ස්වභාවය කුමක් ද? භාණ්ඩ නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් ද? සේවා සපයන ව්‍යාපාරයක් ද? කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපාරයක් ද? මහා පරිමාණ ව්‍යාපාරයක් ද? ආදිය සැලකිල්ලට ගැනීම.

ගනුදෙනුකරු :

ගනුදෙනුකරුගේ ඉල්ලුම් රටා, සන්නිවේදනය, ආගමික සමාජ හා සංස්කෘතීන්ට අදාළ කරුණු පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම.

සේවකයා :

කුමන මට්ටමේ සේවකයෙක් ද? ඔවුන්ගේ පරිසරය, අවශ්‍යතා හා වුවමනා පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම.

තරඟකරුවන් :

තරඟකරුවන් සිටී ද? ඔවුන් අනුගමනය කරන ආචාරධර්ම මොනවා ද? ආදිය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම.

සමාජ සංස්කෘතිය :

ජනවර්ගය තුළ මුල් බැසගත් සංස්කෘතික සාරධර්ම හා අගනාකම් උප සංස්කෘතීන් ගැන සැලකිලිමත් වී ආචාර ධර්ම පද්ධතිය සැකසීම.

සංවිධාන සංස්කෘතිය:

ව්‍යාපාරය තුළ පවතින චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර, වටිනාකම්, පුරුදු, ආකල්ප යනාදිය පිළිබඳ ව සැලකිලිමත් වීම.

ප්‍රායෝගික බව :

ආචාර ධර්ම පද්ධති සකස් කිරීමේ දී එම ආචාරධර්ම ප්‍රායෝගික ව ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකියාව ඇත් ද යන්න පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම.

ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය/ආචාරධර්ම පද්ධතිය (Code of Ethics)

ව්‍යාපාරය සඳහා සකස් කරන ලද ආචාර ධර්ම ලිඛිතව දැක් වූ විට එය ආචාරධර්ම පද්ධතිය/ ආචාරධර්ම සංග්‍රහය ලෙස හඳුන්වයි.

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk

පුනරීක්ෂණ

2.1

1. ව්‍යාපාර සමාජ වගකීම යන සංකල්පය පැහැදිළි කරන්න.
2. ව්‍යාපාර වලින් සමාජ වගකීම් ඉටුවිය යුතු ප්‍රධන පාර්ශවයන් නම් කර එම එක් එක් පාර්ශවය වෙත ව්‍යාපාර විසින් ඉටුවිය යුතු වගකීම් දෙකක් බැගින් දක්වන්න.
3. සමාජ වගකීම ඉටු කිරීමෙන් ව්‍යාපාරියෙකුට අත්වන ප්‍රතිලාභ හතරක් දක්වන්න.
4. සමාජ වගකීම ඉටුකරන බව පෙන්නුම් කිරීමට යොදා ගන්නා උපාය මාර්ග හතරක් දක්වන්න.
5. අද පවතින ව්‍යවසන හමුවේ බොහෝ ව්‍යාපාර සමාජ වගකීම් ඉටු කිරීමට පෙළඹෙනු දක්නට ලැබේ. සමාජ වගකීම් ඉටු කිරීමෙන් ව්‍යාපාරයකට ලැබෙන ඍජු ප්‍රතිලාභ වන්නේ.
    - මනා මානව සම්පත් කළමනාකරණයක් සිදුවීම.
    - ව්‍යාපාර තුළ විෂමාචාර පිටු දැකීමට හැකිවීම.
    - ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිරූපය තහවුරු වීම.
    - ආයතනය තුළ සේවක පක්ෂග්‍රාහි බව නොමැති වීම.
    - ව්‍යාපාර තුළ මූල්‍ය අක්‍රමිකතා පහව යාම.

2.2

- තිරසර ආර්ථික සංවර්ධනය යනු කුමක්දැයි හඳුන්වා එය ගොඩනැගී ඇති කුලුණු 3 දක්වන්න.
- වර්තමානයේ දී ලෝකයේ ඇති වී තිබෙන විවිධ අර්බුද හමුවේ පරිසර තිරසර ආරක්ෂණය කෙරෙහි වඩා වැඩි අවධානයක් යොමු වී ඇති බව දැකිය හැක.පරිසර තිරසර ආරක්ෂණය උදෙසා ව්‍යාපාර වලට හා පාසල් ශිෂ්‍යයෙකු ලෙස ඔබට දායක විය හැක්කේ කෙසේදැයි කරුණු දෙක බැගින් දක්වන්න.

2.3

- ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ගොඩනැගීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු සාධක හතරක් දක්වන්න.
- ඔබගේ පන්ති කාමරය සඳහා ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සකස් කරන්නේ නම් එහි ඇතුළත් කරන කරුණු හයක් දක්වන්න.

Copyright © www.e-thaksalawa.moe.gov.lk